

Potřebné informace (pro ZŠ)

Co je třeba zjistit?

- Podle čeho volit povolání nebo alespoň základní profesní orientaci?
- Jaký je obsah práce v jednotlivých povoláních?
- Jaké jsou požadavky na pracovníky, aby mohli vykonávat jednotlivá povolání?
- Jaký stupeň vzdělání a jaké studijní nebo učební obory vedou k jednotlivým povoláním?
- Na jakých školách jsou tyto obory vyučovány? Kde lze najít podrobnosti o studiu?

Podle čeho volit povolání nebo alespoň základní profesní orientaci?

Při rozhodování o budoucím povolání je třeba zvažovat na jedné straně charakteristické znaky povolání (např. obsah práce, pracovní prostředky, pracoviště, mzdové podmínky, možnosti kariéry, kvalifikační a zdravotní požadavky) a na druhé straně zájmy a předpoklady (zejména schopnosti, vlastnosti, zdravotní stav). Pokud v těchto zájmech a předpokladech nemá žák dosud jasno, má možnost využít služeb odborných pracovišť, která ho za tímto účelem otestují. Existují zde různé možnosti:

V úřadech práce a v pedagogicko-psychologických poradnách jsou poradci a psychologové, kteří mají k dispozici různé psychodiagnostické testy, pomocí kterých se zjišťuje, pro které profesní směry a pro které studium má žák schopnosti a vlastnosti. Jinými slovy, pro co se hodí a pro co nikoliv. Vždy je ovšem třeba tyto výsledky brát s určitou rezervou a konzultovat je s poradci nebo psychology.

Není vždy účelné vybrat si hned za každou cenu konkrétní povolání. Důležité je, aby si žáci uvědomili, které znaky práce jsou pro ně důležité, které profesní oblasti by mohly být pro ně vhodné, čím se vyznačují, jaké jsou v nich možnosti uplatnění, jaké vzdělání k nim vede (po absolvování většiny oborů bývá širší možnost uplatnění než pouze v jednom povolání). Před definitivním rozhodnutím je třeba si prohlédnout si co nejvíce informací a svou volbu si důkladně promyslet a prodiskutovat se svými nejbližšími.

Jaké jsou požadavky na pracovníky, aby mohli vykonávat jednotlivá povolání?

Různá práce staví různé požadavky na vlastnosti, schopnosti, zdravotní a tělesný stav člověka. Například obchodník musí umět jednat s lidmi, manažer si zjednat autoritu, pečovatelka musí být trpělivá, řidič pohotový, pokrývač nesmí trpět závratěmi, učitel nemůže mít vadu řeči apod.

Jaký stupeň vzdělání a jaké obory vzdělání vedou k jednotlivým povoláním?

Pro výkon některých povolání je třeba vysokoškolské vzdělání, pro jiná stačí maturita, jindy je třeba výuční list. Někdy je obor vzdělání striktně předepsán, jindy je v tomto směru značná volnost, v řadě případů je zákonem předepsán nějaký kurs (např. pro obsluhu různých strojů).

Na jakých školách jsou tyto obory vyučovány? Kde lze najít podrobnosti o studiu?

Pro výběr ze vzdělávací nabídky je k dispozici poměrně hodně informačních zdrojů, jak v tištěné, tak v počítačové formě.

Tištěné informační zdroje

- Informační příručky Kam na školu. Jedná se o komplexní celorepublikové publikace umožňující vyhledávání podle oborů i podle škol (podle krajů a bývalých okresů). Obsahují základní informace. Jsou každoročně vydávané Národním ústavem odborného vzdělávání, Praha 10, Weilova 1271/6, ve formě dvou samostatných publikací:
- Atlas školství. Jedná se o soubor sešitových publikací členěných podle jednotlivých krajů. Vychází z databáze škol aktualizované v rámci úřadů práce pro potřeby modulu Volba povolání informačního systému OK práce (informace o tomto systému bude ještě v dalším textu). Tyto údaje jsou doplněné o vlastní prezentace škol včetně fotografií a o inzeráty podnikatelských subjektů a zaměstnavatelů souvisejících s problematikou školství. Kromě podrobných údajů o jednotlivých školách a jejich vzdělávací nabídce jsou zde také informace o regionálním trhu práce a kontakty na IPS úřadů práce. Vydavatelem je nakladatelství P.F. Art, Cejl 67/69, Brno. Podrobné informace o publikaci najdete v dalším textu ve článku „Informační zdroje – Atlasy školství“.
- Regionální příručky úřadů práce. Jedná se o brožury tištěné z modulu volba povolání systému OK Práce. Poradce v úřadu práce zde může sestavit brožuru podle své potřeby, s různou strukturou i s různou mírou podrobnosti. V minulosti tyto brožury vydávaly všechny úřady práce, nyní již jen některé, protože se čím dál více využívají Atlasy škol, které obsahují podobné informace.
- Další různé regionální příručky vydávané různými firmami a institucemi. Bývají buď přímo nabízeny vydavateli nebo jsou k dostání na knižním trhu v příslušné lokalitě.
- Statistické ročenky školství. Jedná se o publikace členěné podle typu škol a obsahující údaje o počtech žáků v jednotlivých ročnících v jednotlivých učebních a studijních oborech a ve skupinách oborů, z čehož si lze odvodit vývoj zájmu o jednotlivé obory a studijní směry. Vydavatelem je Ústav pro informace ve vzdělávání, Praha 1, Senovážné náměstí 26.
- Propagační letáky a brožurky vydávané některými školami.

Hlavní oblasti světa práce

K čemu pracovní činnosti směřují:	Co je základním charakterem pracovních činností:
-----------------------------------	--

Především k "věcem"	Obsluha strojů a zařízení
	Seřizování a opravy strojů a zařízení
	Ruční zhotovování, opracovávání, montování, sestavování
	Měření, zkoušení, testování
	Vymýšlení, navrhování, konstruování, projektování
	Posuzování, ohodnocování
Především k lidem	Výchova a vzdělávání
	Pečování, ošetřování, léčení
	Obsluha zákazníků
	Poskytování poradenství
	Vyjednávání, zastupování něčích zájmů
	Řízení, plánování, organizování
	Zajišťování bezpečnosti a pořádku, ochrana a ostraha
Především k přírodě, ke zvířatům, k rostlinám	Pěstování
	Chov
	Ochrana přírody
Především k informacím	Evidování, dokumentování, správa
	Provádění rozborů, analýz a z toho plynoucích návrhů
	Tvorba softwaru
	Redakční práce, publicistika

Směřování především k „věcem“

Obsluha strojů a zařízení

Hlavní pracovní činností všech těchto povolání je obsluha strojů a zařízení, které jsou hlavním pracovním prostředkem. Těmto strojům není obvykle třeba do detailů rozumět, je ale třeba ovládat jejich obsluhu, nastavování parametrů a základní údržbu. V případě poruchy bývá zavolán opravář. Je třeba mít znalosti o objektech (předmětech), které jsou na strojích zpracovávány. Těmito objekty jsou především:

Kovové materiály

Pracovníci různými pracovními postupy získávají kovové materiály požadovaných vlastností (např. ocel z železné rudy) nebo kovové polotovary různých tvarů (např. plechy, tyče, dráty, neopracované odlitky), z nichž se později vyrábějí další výrobky. Práce probíhá většinou v horkých provozech ve ztížených pracovních podmínkách. Typickými povoláními jsou tavič, slévač, hutník, valciř kovů apod.

Opracováváním tvaru kovových materiálů nebo polotovarů na tzv. obráběcích strojích, se dosahuje přesných tvarů a rozměrů kovových součástí, jejich dalšími povrchovými úpravami se pak vylepšují jejich vlastnosti. Práce probíhá většinou ve strojírenských dílnách a provozech. Typickými povoláními jsou soustružník, frézař, brusič, nástrojař, galvanizér apod.

Dřevěné materiály

Jedná se hlavně o výrobu dřevěných polotovarů (prkna, latě, kulatina) a o výrobu nábytku, bytových doplňků, hraček apod. Práce probíhá většinou na různých dřevoobráběcích strojích v truhlářských, nábytkářských a dalších dřevařských dílnách a provozech. Typickými povoláními jsou truhlář, překližkář, výrobce dřevařských polotovarů, výrobce dřevěných bižuterních předmětů apod.

Skleněné a keramické materiály

Pomocí sklářských pístů, forem, pecí, lisů, hrnčířských kruhů a dalších zařízení jsou zhotovovány nejrůznější užitkové i dekorativní výrobky. Typickými povoláními jsou sklář, brusič skla, keramik.

Textilní a kožené materiály

Jedná se jednak o výrobu a zušlechťování textilních a kožených polotovarů různých vlastností, barev a rozměrů na tkalcovských stavech, přádelnických strojích, v různých chemických prostředích apod. Typickými povoláními jsou tkadlena, přadlena, koželuh, barvič apod. Dále se jedná o výrobu hotových oděvních výrobků zejména na šicích strojích. Typickými povoláními jsou krejčí (švadlena), kožišník, šička.

Materiály na bázi chemie

Jedná se o výrobu barev, laků, lepidel, pohonných hmot, stavebních hmot, kosmetických přípravků, polotovarů a výrobků z polystyrénu, molitanu, PVC a dalších plastických hmot, gumových výrobků, papíru, také léků a dalších farmaceutických přípravků, apod. Práce probíhá především v provozech, kde je třeba počítat s chemikáliemi a bývá výrazně automatizována a často řízená z řídicích panelů. Typickými povoláními jsou chemik, gumař, plastikář, chemik farmaceutické výroby apod.

Potraviny

Jde o výrobu nejrůznějších druhů potravinářských surovin, potravin a nápojů v mlýnech, pekárnách, konzervárnách, cukrovarech, pivovarech, lihovarech, mlékárnách, čokoládovnách apod. a též samozřejmě v kuchyních. Typickými povoláními jsou mlynář, pekař, konzervář, cukrovarník, pivovarník-sladovník, mlékař, cukrovinkář, vinař, kuchař apod.

Polygrafické výrobky

Zde se jedná o výrobu knih, časopisů, novin, plakátů, letáků, kalendářů, diářů apod. Práce probíhá hlavně v tiskárnách na tiskařských strojích nebo ve vazárnách na řezacích strojích, lisech, rýhovacích strojích apod. (vazby knih, dokončovací povrchové úpravy). Typickými povoláními jsou tiskař, knihař apod.

Energie

Předmětem práce je výroba a rozvod různých druhů energie (elektrická, teplo, voda). Pracovními prostředky bývají řídicí panely v elektrárnách, teplárnách apod. Typickými povoláními jsou různí operátoři.

Doprava

Předmětem práce je doprava osob a zboží, pracovními prostředky jsou nejrůznější dopravní prostředky a další pojízdné stroje a zařízení. Typickými povoláními jsou řidič, strojvedoucí, jeřábník apod.

Seřizování a opravy strojů a zařízení

Na rozdíl od předchozí oblasti, kde jsou stroje a zařízení pracovním prostředkem, zde jsou předmětem práce. Proto je jim třeba dobře rozumět, je třeba mít "technické myšlení" a vztah k technice. Důležitou činností je diagnóza poruchy, tedy určení příčiny vzniklé poruchy. Tyto seřizované resp. opravované stroje a zařízení je možné (velmi hrubě) rozdělit do dvou skupin:

Stroje a zařízení převážně na mechanickém principu

Může se jednat o běžné výrobní stroje (soustruhy, lisy, šicí stroje, apod.), dopravní prostředky, stavební stroje, topení apod. Typickými povoláními jsou seřizovač, automechanik, topenář, apod.

Stroje a zařízení převážně na bázi elektrotechniky či elektroniky

Jedná se jednak o stroje pracující sice také na mechanickém principu, které ale mají elektronické řídicí, měřicí nebo signalizační systémy (číslicově řízené výrobní stroje, automatické výrobní linky, letadla), dále o čistě elektronická zařízení a systémy (televize, videa, magnetofony, telefonní ústředny, zabezpečovací systémy, elektronické měřicí přístroje, systémy automatické regulace apod.) a konečně o elektrické rozvody. Typickými povoláními jsou elektrikář, mechanik číslicově řízených strojů, mechanik spojovacích zařízení, mechanik měření a regulace apod.

Výpočetní technika

Počítače a jejich periférie fungují sice také na bázi elektroniky, je tu ale dominantní podíl činností se softwarem. Typickými povoláními jsou počítačový technik, správce počítačové sítě apod.

Převážně ruční zhotovování, opracovávání, montování, sestavování

Hlavní pracovní činností je zde na rozdíl od výše uvedené oblasti ("obsluha strojů a zařízení"), zpravidla ruční zhotovování většinou s použitím různých nástrojů, náradí, přípravků, popř. jednodušších zařízení a přístrojů - buď spojováním více součástí v jeden celek nebo ručním tvarováním a úpravami. Tyto činnosti probíhají jednak v různých dílnách, jejichž prostředí většinou bývá čistější než prostředí dílen a provozů strojních dělníků (určitý podíl práce na strojích tu ovšem také bývá, v mnoha případech dochází ke kombinaci činností zaměřených na obsluhu strojů a na ruční montování) a dále na stavbách. Objevují se zde i některá povolání z předchozího okruhu - u nich se kombinuje obsluha strojů a zařízení s ručním opracováváním nebo montováním. Důležitá je zručnost. Předmětem práce těchto činností jsou především:

Strojírenské výrobky

Typickými povoláními jsou montážní dělník, karosář, svářeč, optik, puškař apod.

Elektrotechnické výrobky systémy a sítě

Typickými povoláními jsou elektromontér, elektromechanik.

Dřevařské výrobky

Typickými povoláními jsou tesař, truhlář, řezbář, košíkář apod.

Výrobky z textilu a kůže

Typickými povoláními jsou krejčí (švadlena), kožišník, ruční krajčářka, brašnář apod.

Polygrafické výrobky

Typickými povoláními jsou knihař, retušér apod.

Potraviny

Typickými povoláními jsou kuchař, cukrář, řezník.

Stavby a jejich zařízení

Typickými povoláními jsou zedník, pokrývač, stavební montážník, instalatér, dlaždič apod.

Měření, testování, zkoušení

Pracovními prostředky jsou hlavně měřicí přístroje a aparatury i složité měřicí systémy včetně propojení s výpočetní technikou. Předmětem práce jsou měřená, testovaná a zkoušená zařízení, různé látky a materiály - tuhé, kapalné i plynné, různé procesy, veličiny a parametry. Pracovním prostředím bývají zkušebny a laboratoře. Typickými povoláními jsou chemický laborant, zdravotní laborant, zkušební technik, zeměměřič, geolog, důlní měřič apod.

Vymýšlení, navrhování, konstruování, projektování

Je mnoho různých povolání různých odborných zaměření, kde je práce založená především na uplatňování vlastních myšlenek a nápadů, vlastního objevování. Výsledkem může být moderní stavba, nový model automobilu, nově vyvinutý speciální materiál, odhalené starověké sídliště, objevená kometa, model elegantních šatů, naaranžovaná výkladní skříň, článek v novinách, literární, výtvarné či jiné umělecké dílo apod. Nutno ovšem dodat, že většinou nestačí přijít s nápadem, důležité také je svoji myšlenku rozpracovat v podrobný a přesný návrh. Pro úspěšnost v těchto povoláních je důležitá vynalézavost, nápaditost, tvořivost i systematickosti.

Posuzování, ohodnocování

Posuzovány jsou především hodnoty určitých předmětů, tzn. jednak jejich ceny (např. staveb, které jsou prodávány, majetku, který je děděn apod., předmětů, které jsou dávány v zástavu), jednak velikost vzniklých škod (poškozené budovy či jiný majetek). Typickými povoláními jsou odhadce, zastavárník, likvidátor pojistných událostí apod.).

Směřování především k lidem

Výchova a vzdělávání

Školy, školky, internáty, domovy mládeže, dětské domovy, ale i rekvalifikační střediska či jiná vzdělávací zařízení. To všechno jsou pracoviště, kde jsou vzdělávány a vychovávány děti, mládež, ale i dospělí. Říká se, že dobrým učitelem se člověk musí narodit a něco na tom je. Schopnost navázat s dětmi vztah, mít přirozenou autoritu, umět vysvětlovat a správně formulovat, být tak trochu hercem a k tomu všemu dost velká trpělivost - to by měly být rysy dobrého učitele i vychovatele. Hlavními povoláními jsou učitel (na různém stupni školské soustavy), mistr odborné výchovy, vychovatel, učitelka v mateřské školce, speciální pedagog (výchova a vzdělávání handicapované mládeže).

Pečování, ošetřování, léčení

Předmětem práce jsou lidé - nemocní, nemohoucí, staří, opuštění, jsou to i malé děti. Ti všichni potřebují, aby se o ně někdo postaral, aby je ošetřil, aby je léčil v jejich nemoci, aby jim pomohl v návratu do běžného života. Pracovním prostředím jsou ordinace, nemocnice, sanatoria, rehabilitační střediska, domovy důchodců, domy s pečovatelskou službou i domácnosti. Pracovními prostředky jsou různé ruční pomůcky a nástroje i přístroje, které jsou někdy na velmi vysoké technické úrovni. Hlavními povoláními jsou lékař, zdravotní sestra, ošetřovatel, rehabilitační pracovník, pečovatelka apod. U všech těchto povolání je nutný opravdový vztah k lidem, schopnost vcítit se do jejich situace. Dobré slovo a pohazení někdy zmůže víc než nejlepší lék. Bez něho se ale léčba většinou také neobejde stejně jako bez dalších léčebných postupů. Proto je třeba - především u lékařů - dokonalá profesionalita. Nezbytná pro všechna povolání této oblasti je také absolutní spolehlivost - chyby totiž mohou pacienta stát život.

Obsluha zákazníků

Jedná se o širokou plejádu značně různorodých služeb. Společným druhem činností v této oblasti je kontakt a jednání s lidmi. Je proto nutné umět s lidmi jednat, mít kultivované vystupování, umět překonat svou špatnou náladu i zlost na nepříjemného zákazníka. Celou oblast lze rozdělit do několika podoblastí na

- prodávání
- práce za peněžní přepážkou nebo pokladnou
- osobní služby
- obsluha u stolů
- služby v cestovním ruchu

Prodávání

Je třeba počítat s prací, při které se celý den stojí na nohou, což pro někoho může být únavné nebo dokonce ze zdravotních důvodů nemožné. Předmětem práce, tedy prodeje, může být zboží různého charakteru - od potravin, přes oděvy, sklo, domácí potřeby, elektroniku až např. po automobily nebo stavebniny. Dochází ke styku s penězi, je proto důležitá soustředěnost, přesnost, počítařské schopnosti, spolehlivost. Pracovním prostředím bývají pultové prodejny, samoobsluhy, nejrůznější oddělení obchodních domů, stánky. Typickým povoláním je prodavač.

Práce za pokladnou nebo peněžní přepážkou

Tady je práce s penězi ještě náročnější než u prodavačů, je proto nutná absolutní dlouhotrvající soustředěnost a opět přesnost, počítařské schopnosti, spolehlivost. Pracovním

prostředím bývají místa za přepážkami pošt, spořitelny, bank, směnárny i za pokladnami obchodních domů a supermarketů. Typickými povoláními jsou pokladník, směnárník, pracovník bankovní či poštovní přepážky.

Osobní služby

Charakteristickým rysem je velmi úzký kontakt se zákazníkem a práce, která souvisí s jeho zevnějškem nebo kondicí. Důležitá obvykle bývá zručnost a citlivost prstů a rukou i čistotnost. Typickými povoláními jsou kadeřník, kosmetička, masér, pedikérka, manikérka.

Obsluha v restauracích, kavárnách, kongresových sálech a podobných zařízeních

Charakteristickým rysem je, že zákazníkovi je přinášeno jídlo, pití, případně jsou mu poskytovány další věci, písemnosti, informace apod. Typickým povoláním je číšník (servírka), patří sem ale např. také letuška a hosteska.

Služby v cestovním ruchu

Sem spadá poměrně nesourodý komplex služeb, které se vyznačují tím, že obsluhovaní zákazníci jsou lidé na cestách. Patří sem jak organizační zajištění jejich cest (úředníci cestovních kanceláří), zajištění jejich ubytování (hoteloví zaměstnanci jako recepční, pokojská apod.), průvodcovské služby a tlumočnické služby (průvodci, tlumočníci) i obsluha účastníků různých kongresů a konferencí (hostesky).

Poskytování poradenství

Rady poskytují různí poradci v různých otázkách a problémech. Může to být ve věcech právních, manželských, daňových, výchovných, při hledání zaměstnání, při volbě povolání či vzdělávání, při vybavování bytu či kanceláře nábytkem apod. Činnosti v této oblasti jsou založeny především na rozboru problému klienta a na hledání jeho optimálního řešení. Záleží proto na schopnostech rychle se zorientovat v problému, rozpoznat podstatné od nepodstatného, mít správný úsudek, umět slovně formulovat a jednat s lidmi. Důležité je také umět s klientem navázat kontakt, vytvořit atmosféru vzájemné důvěry. Základem pak je samozřejmě perfektní znalost problematiky, které se poradenství týká.

Typickými povoláními jsou advokát, daňový poradce, psycholog, výchovný poradce, poradce v úřadu práce, bytový architekt, zahradní architekt apod.

Vyjednávání, zastupování něčích zájmů

Obchodování neprobíhá jen za pulty obchodů, ale i v mnohem "salonnějším" prostředí úhledných kanceláří a jednacích místností. Zde jde obvykle o větší peníze a vlastní obchod má charakter vyjednávání za účelem dosáhnout co nejvýhodnějších podmínek - pro sebe nebo pro zákazníka, kterého obchodník zastupuje. Typickým povoláním je tedy obchodník - ten může být specializován, např. na domy, byty, pozemky (obchodník s realitami), nebo např. na akcie a další cenné papíry (burzovní makléř), nebo v podstatě na cokoliv jiného. Dále sem patří obchodní zástupce (dealer) nabízející zboží určité firmy, patří sem pracovníci marketingu mající na starosti prodej výrobků určité firmy, lze sem zařadit i pojišťovací agenty nabízející služby pojišťoven apod. Zastupování něčích zájmů ovšem neprobíhá jen při obchodních transakcích, ale i u soudů. Opět zde jde o získání co nejlepších podmínek pro klienta, opět se to děje především prostřednictvím výmluvných úst. Typickými povoláními jsou advokát, komerční právník. Další formou zastupování něčích zájmů je zastupování na

veřejnosti, zejména ve sdělovacích prostředcích, a to provádí tiskový mluvčí. Základním druhem pracovní činnosti všech povolání této oblasti je jednání s lidmi, předmětem práce jsou kromě obchodovaného zboží zpravidla i značné částky peněz. Důležité je - kromě schopnosti jednat s lidmi - i kultivovaný vzhled a vystupování, pohotovost, cit pro situaci.

Řízení, plánování, organizování

Tyto činnosti se často také nazývají manažerskými činnostmi a pracovníci, kteří je vykonávají se nazývají manažeři. Tito pracovníci řídí, organizují a plánují činnost určitého organizačního útvaru podniku, společnosti, firmy, který je jim podřízen, případně řídí firmu celou. Do jejich práce patří především řízení podřízených pracovníků, zadávání úkolů, kontrola jejich plnění, motivování a odměňování pracovníků, řešení častých problémů vznikajících v souvislosti s těmito úkoly i s celým provozem podřízeného útvaru. Většinou jde o činnosti, které mají zásadní vliv na prosperitu firmy, manažer tedy má značnou odpovědnost, jeho práce bývá velmi vyčerpávající a časově přesahující běžnou pracovní dobu. Také ovšem bývá dobře placená. Je známou pravdou, že řídit lidi je jedna z nejobtížnějších činností a zdaleka ne každý je schopen tuto práci úspěšně zvládnout. Důležité jsou také odborné znalosti z oboru, ve kterém firma a podřízený útvar pracuje. Nutným předpokladem je důslednost ve vztahu ke své práci i k práci svých podřízených, schopnost správného a rychlého rozhodování, efektivní využívání času, schopnost rozeznat důležité od nedůležitého. Důležitá je také schopnost jednat s lidmi, umět je přesvědčit, umět slovně formulovat své myšlenky.

Organizační a plánovací činnosti však neprovádějí jen manažeři. Plánování je prováděno ve všech rovinách lidské činnosti, od dlouhodobého přes krátkodobé až k plánování jednotlivých výrobních operací, ve všech odvětvích, na všech stupních řízení. Podílí se na něm jak manažeři, tak plánovači (např. podrobné rozpracování plánu výroby pro určitý provoz či dílnu na určité období), technologové (naplánování technologických postupů pro výrobu určitého výrobku), projektanti (naplánování postupu prací na určitém projektu (např. zavedení informačního systému, výstavba plynovodu apod.)) i další pracovníci. Organizační činnosti prostupují práci ještě víc než činnosti plánovací a podílejí se na nich kromě výše uvedených pracovníků zejména administrativní pracovníci technicko-organizačních útvarů.

Zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, ochrana a ostražba

Jedná se o práci jednak v policejních službách, případně v celní službě, jednak ve službách různých bezpečnostních agentur. Tato povolání bývají spojena s uniformou a občas také s problematickými nebo dokonce nebezpečnými lidmi či jinak nebezpečnými situacemi. Proto je důležitá dobrá fyzická i psychická zdatnost a dobrý zdravotní stav.

Směřování především k přírodě, zvířatům, rostlinám

Pěstování - chov - ochrana přírody

Péči nepotřebují jen lidé, ale i zvířata, rostliny a další příroda. Tato péče je prováděna v různých prostředích - na polích, v chlévech, v drůbežárnách, v zahradnictvích, v zoologických zahradách, ve veterinárních ošetrovnách i ve volné přírodě. Kdo chce pracovat v této oblasti, měl by mít přírodu doopravdy rád, měl by být skutečným nadšencem, pro peníze se tato povolání dělat nedají. Sama láska ke kytičkám a zvířatům ale nestačí - tyto práce jsou často spojeny s fyzickou námahou, nepohodlím, s rozmary počasí. Hlavními povoláními jsou zemědělec, chovatel (např. dobytka, prasat, koní (i jezdec)), drůbežář, rybář, lesník, zahradník, ošetřovatel ohrožených druhů zvířat, veterinární lékař, veterinární asistent, ekolog apod.

Směřování především k informacím

Evidování, dokumentování, správa

Správa, údržba, aktualizace a využívání databází s nejrůznějšími typy údajů, provádění výběrů a rešerší, to jsou hlavní činnosti "informačních" pracovníků. Zastávají jak práce "knihovnického" typu, tak i mnoho jiných, jejichž cílem je zpracování určitých informací.

Dále spadají do této oblasti všechna povolání, která jsou spojována s pojmem úřadování. A nutno dodat, že dnešní úřadování je právě především práce s informacemi a tím i práce s počítačem (počítači ale není třeba zase příliš rozumět, je třeba ovládat práci s používaným uživatelským softwarem). Vedení různých adresářů a dalších seznamů, registrace majetku a dalších předmětů, evidence různých obchodních případů, klientů, správních rozhodnutí, rozsudků a mnoha dalších nejrůznějších záležitostí, vedení účetnictví, psaní a evidence dopisů a jiných písemností, to jsou jen ty nejzákladnější činnosti této oblasti. K nim na mnoha pracovištích přibudou další - již odbornější povahy - např. zpracovávání různých rozhodnutí správního řízení včetně kontroly nad jejich plněním, vystavování a provádění změn, zápisů a výpisů z úředních dokladů, třídění a ukládání různých dokumentů, vypočítávání dávek, daní a poplatků apod. Činnosti tohoto typu se v různé formě vyskytují prakticky v každé firmě, v určitých typech organizací ovšem ve větší míře (ve státní správě, v bankovníctví, v pojišťovnictví, v právní oblasti, v poštovníctví, v dopravě, v cestovním ruchu, v obchodních organizacích atd.).

Provádění rozborů, analýz a z toho plynoucích návrhů

Tyto činnosti většinou navazují na předchozí - pro provádění rozborů a analýz jsou totiž vždy potřeba informace. Provádějí je např. ekonomové, různí analytici, sociologové, výzkumní pracovníci různého zaměření. Uplatňují se např. v bankovníctví, v pojišťovnictví, v podnikové ekonomice, v průzkumech trhu, v průzkumech veřejného mínění i ve vědecké práci.

Tvorba softwaru

Tvorba počítačových programů je tvůrčí činností, podobně jako u předchozí oblasti jí však musí vždy předcházet důkladná analýza informací - v tomto případě uživatelských požadavků a podmínek, prostředí, datových prvků a dalších faktorů, v nichž a s nimiž má navrhovaný program fungovat. Proto vedle programátorů se zde významně uplatňují analytici, často jsou obě tyto činnosti spojené v jednu osobu. Také je třeba si uvědomit, že mnohdy není ani tolik cílem vytvářet nové programy, jako spíš projektovat velké počítačové systémy s využitím resp. přizpůsobením programů již existujících.

Celá tato oblast ovšem prochází velmi dynamickým vývojem, zejména v souvislosti s vývojem multimédií. Vznikají nové pracovní činnosti a s nimi vznikají nová povolání. Rozdělit tyto činnosti do jednotlivých povolání není jednoznačné. Tak jako se vyvíjejí tyto činnosti, vyvíjí se totiž i dělba práce. Specializaci svých pracovníků řeší různé firmy různě - co v jedné firmě zastává jeden programátor, mohou jinde provádět specializovaní pracovníci více povolání. Hlavním rysem většiny činností v multimediální tvorbě je propojení dovedností z oblasti informatiky s dovednostmi z oblasti grafické tvorby, stejně jako propojení technické

složky kvalifikace se složkou tvůrčí. V různých konkrétních profesních případech je vzájemný podíl těchto složek různý, ale vždy spolu souvisejí a doplňují se. Velmi důležitá je týmová práce. Absolutní nutností pak je neustálé učení se. Několikaměsíční výpadek z profese může znamenat, že vývoj se posune tak daleko, že dohnat potřebné znalosti bude velmi obtížné.

Redakční práce, literární práce, publicistika,

I zde jsou základem informace, jejich výstupem jsou ovšem textové tvůrčí práce odborného, uměleckého nebo žurnalistického charakteru. Ty procházejí jak stadiem tvorby, tak stadiem redakčních úprav, takže se na nich podílejí jak autoři, reportéři a další žurnalisté, tak redaktori - odborní, jazykoví i grafičtí.